

Discurso del Sr. Presidente D. Francisco Carreras y Candi

Senyors:

En l'obertura del curs 1928-1929, o siga fa dos anys, nostra constant preocupació era establirnos en lo present edifici, solucionant depressa sos més importants problemes, y com a primordial, instalar la biblioteca. Ara nos manca personal per poderla obrir al públich. Prou n'havèm fetes de combinacions ab entitats oficials que no obliden atendre a la cultura literaria, sense que tingam la sort de veure ateses nostres aspiracions. Alabat siga Déu qu' axís ho vol.

Malhauradament, no podèm amagar lo migrada qu'es la vida econòmica d'aquesta corporació: les mínimes subvencions literaries de les entitats oficials barcelonines, són les nostres. Pro may havèm ajustat l'accionar corporatiu, a lo qu'aquestes eren, ni en les temporades que'ns n'havèm vist exclusits d'una manera gayre bé vergonyosa. Lluny estèm de voler significar, que l'Academia hagi mostrat *l'orgull del gech*, ni tampoch fet gala de la pobresa, ni molt menys bescantat a cap altre de les entitats literaries obtentores del favor oficial, que s'els hi fa tota labor fàcil y tot avenç possible. L'Academia, en sa marxa tranquila, pot fer constar que, en època recentíssima, quan aquella ajuda, a altres, vingué a mancar de tot, per les vies prou diferents que prengué la política general, cap labor malèvola sorgí de nostra Corporació. Sinó que, ab la serenitat d'obrar, que no vanament afiança lo seu crèdit, may se llençà dintre cap pendís de miseries, per assolir la prosperitat de que's veu el present mancada. Que no ha tractat de fer astelles del arbre caygut. Y al present, constatarem la satisfacció qu'experimenta l'Academia, de veure enguany ressorgides totes les entitats literaries de la terra catalana. Es tanta la labor que s'ha d'assolir, que per molt que treballèm tots plegats, no s'arribarà a un total compliment.

La realisació de les tasques acadèmiques ab la probi-

tat tradicional de la bona nissaga catalana nos otorga la confiança dels que 'ns coneixen. L'any passat esmentavem la postrera voluntat d'un company, qui dexava heréva a la Corporació, confiantli los seus cabals, al destinarlos al avenç del conreu literari de Catalunya. Enguany podèm enaltir la bona memoria d'un acadèmic difunt, gracies al generós obsequi que ab molt gust tinch de retraure en lo present acte.

Lo reputat artista català D. Cristòfol Montserrat, acaba d'entregarnos l'hermosa pintura al oli, del acadèmic numerari lo Rnt. P. Eduart Llanas, escolapi, a fi de que perduri sa memoria entre nosaltres. Recordèm breument la seva rellevant figura.

Naxé en 1848 a Binefar, població del bisbat de Lleyda, y també del nostre Principat, fins que passà a ésser aragonesa en les corts de Çaragoça del 1300. S'en anà molt jove a Cuba, y al retornar a la Península fundà lo colegi Samà de Vilanova y Geltrú y l'Academia Calasanzia de Barcelona.

Nostra medalla acadèmica, qu'ostenta a partir del 1891, correspongué durant trenta anys a En Joseph Flaquer y Fraisse († 1889). En son discurs d'entrada (1891), s'ocupà de geografia ibèrica, situant a tres localitats, consignades en los itineraris romans, que foren vagament senyalades: *Stabulum Novum* (ço es en vulgar *Hostal Nou*) la trova en terme de Calafell; *Tolous* (nom ibèric que recorda los de *Toló* y *Tolosa*) la situa en la Litera, en unes runes prop del puig de Santa Creu y del santuari de l'Alegría; y *Mendiculeya*, en lo Castellar del mont de las Puebas.

En Joaquim Rubió y Ors, dexà referits los grans merevements literaris del P. Llanas, que no repetirèm, figurant en los *Discursos* llavors estampats. Afegimhi ara, que, dintre de l'ordre a que pertanyia, se li premià en 1900, la seva constant labor en pro del Pontificat y de la gerarquia eclesiàstica y la formidable guerra que féu al panteisme y al laicisme, situantlo en l'alt càrrech de Vicari General de les Escoles Pies. Transferí a Madrid lo seu domicili. Finà en l'any 1904, trovantse accidentalment a Çaragoça. Ha dexas justa fama de virtut, sabiduría y equanimitat.

L'Acadèmia se complau en poder conservar la seva memoria, retratat pel exhimi artista català senyor Montserrat, que'l tingué en singular estimació. Ell ha volgut hon-

rarnos ab aquest obsequi y li agraphim en lo molt que val. De pintures d'acadèmichs, sols ne tenim dos: la del que fou president en 1822, En Joaquim Ruiz de Portas, comandant militar de Catalunya, qui tingué de sortir de nostra ciutat, per l'enemiga que li mostraren los polítichs de la secta comunera al triufar a Espanya; y recentment lo del doctor Alabart, prev., qu'espera d'un moment al altre, la necrologia ja aparellada per lo senyor Valls y Taverner en nom de la Academia. Qui sab si aquests seran lo començament d'una galeria d'acadèmichs, que temps a venir puga formarse, si esdevenen circumstancies favorables.

Me plau aximateix manifestar que té d'ésser merexedor del agraphiment nostre y de tota la gent dedicada als estudis d'investigació literaria, lo Colegi Notarial de Barcelona, per tenir apunt d'obrir al públich, y completament instalat, en local ben apropòsit, lo seu immens y valiosíssim arxiu de protocols. Mes encara: l'exemple de Barcelona, va a seguirse en algunes localitats catalanes, en les que, aytals arxius restaven en lo major oblit. Encara que no tant abandonats com en altres districtes notariais d'Espanya, ahont hi niaven animals prou diferents, que cuidaven acabar ab los llibres.

Un erudit arqueòlech, qui investigava en manuals de la regió a que'm referesch, may se prenia la pena de copiar cap document dels que trovava utilisables per sos estudis: mes senzill li era emportarse'n los fulls interessants.

Y jo no se pas apreciar ab exactitut si aquest delictè evidentíssim podria esdevenir un acte meritori per lo conreu científich d'Espanya, donada la corrent d'inevitable desaparició en que estaven situats aquells volums.

Per molts conceptès, donchs, devèm congratularnos y felicitar al Colegi Notarial, de poder obrir al estudi enguany lo valios y al ensemps gayrebé inexplorat arxiu de protocols, qual restrallera de volums impressiona de debò al visitant d'aquella soberga sala. Esta Academia, que, en diferents ocasions, ha tractat d'arribar a assolir aquest moment, ocupantse'n a Barcelona ab los degans passats y a Madrid ab la Direcció General, ha de mostrarne la major satisfacció, per lo que s'està en camí d'inaugurarse.

Acabaré mon breu parlament, com sempre li és degut a la cortesia catalana. Agraphint a les autoritats y entitats

barcelonines aci presents, la mostra d'estimació donada, d'esservos agradosa la literatura y la historia de la terra, finalitat primordial de la nostra Acadèmia, quan públicament ho manifestèu ab lo sol fet d'acompanyarnos en lo dia d'avuy.

Queda declarat oficialment obert lo curs acadèmic de 1930 a 1931.

Dos mujeres célebres de la casa de Urgell

(Siglo xv)

(*Conclusión.*)

La inseguridad del viaje por causa de los armamentos de Renato de Anjú, motivó la suspensión de la salida de Leonor en la galera de Dusay, que pensaba partir el 1.º de octubre de 1437 y desistió también de ir a Nápoles, emprendiendo un nuevo viaje a Sicilia solamente.¹

Pero Barcelona y Valencia determinaron enviar una gran embajada a Nápoles, al rey Alfonso, en el siguiente año 1438 y la Reina determinó ser conveniente por muchos conceptos, que, con ella partiera la hija del Conde de Urgell a casarse con el Conde de Nola. Entre los preparativos del viaje figuraba el ajuar de novia de Leonor, necesitando alguna cantidad, que solicitó del tesorero y consejero real Mateo Pujadas, quien tenía encargo del Monarca, de atender a estos gastos.

Reiteradamente le fué pidiendo doña María, la cantidad necesaria para dicho gasto, sin que recibiera la menor suma y lo que es peor, ni tenía la atención de escusarse con la soberana, dándole la callada por respuesta.² Al aproximarse la primavera del 1438 y adelantar los preparativos de las galeras que debían ir a Nápoles, la Reina increpa a Pujades que «per no haver ço que es necessari per sa partida, no hagués a romandre» Leonor a Barcelona (22 Marzo de 1438).

1. Apéndice, doc. x.

2. Apéndice, doc. xi, xii, xiii y vix